

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "

Helyben bárhol hozzá:

Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
kiszombat utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kóriratok visszaszállítását
vagy megfűzését nem vállalja.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Rakovszky után Nagy Emil.

(—a.) Rakovszky István, a néppárt-
nak ez a tüzes temperamentumu és nagy
tehetségű tagja, sohasem törekedett arra,
hogy népszerű legyen és barátokat sze-
rezen magának. Sűrű és sulyos vagdal-
kozásai között nem tekintette az emberek
személyét és nem retirált meg neki elől.
Igy azután természetes, hogy több az el-
lensége, mint a barátja s politikai ellen-
felei szenvedélyesen gyűlölik őt.

De bármennyire gyűlöljék is őt ellen-
felei, ezek is készséggel elismerik kivé-
teles nagy talentumát, ritka alapos tudá-
sát, félelmetes szónoki erejét, szókimondó
bátorságát s egyéni és politikai jellemét.

Az ilyen embernek ott van a helye a
fórumon, az ország ügyeinek intézésénél,
ott is a vezérek között. Ha pedig nem
lenne, akkor is oda kellene őt ültetni. Az
ilyen ember párt nélkül is többet haszná-
l az ország tanácsában, mint egy egész
párt.

Az ilyen tüzes temperamentumu em-
ber azonban nehezen fér meg a pártke-
retek között. Szünetelvényének fékezetlen
ereje sokszor elragadja az ilyen embert.
Kár, hogy nem tudja magát fékezni, de
még nagyobb kár a közjóra, ha emiatt
félre kell vonulnia a fórumról.

Ellenfelei arról gyanúsítják Rakovszkyt,
hogy a koalíció idején belekóstolván a
hatalom élvezetébe, most már megunt
az ellenzéki száraz kenyeret és szeretne
megint érvényesülni.

Mi nem hiszük ezt róla. Tudja, hogy
a mult választások idején fel volt ajánlva
a paktum a néppártnak és éppen Ra-
kovszky volt az, aki felborította a már-
már kész paktumot, amely pedig módot
nyújtott volna további érvényesülésére.

A fórumról való — reméljük ideigle-
nes — visszavonulásának inkább abban
keresendő az oka, amit már előbb emli-
tettünk, hogy az ő fékezhetetlen tempe-
ramentuma összeütközésbe hozta őt párt-
jával. Ezért igazán kár lenne, ha adáz
ellenfeleinek, a keresztény restauráció
ellenségeinek meghozná azt az örömet,
hogy végleg visszavonulna a politikai élet
küzdőteréről, hol az ő kivételes talentu-
mára oly nagy szükség van. Reméljük,
ha nagyobb lesz a baj, ott lesz ismét a
fórumon Rakovszky is.

Ugyanebből a szempontból sajnálatos
dolog Nagy Emilnek visszavonulása is, aki
ezzel együtt mandátumát is letette.

Nagy Emil szintén a legértékesebb
politikuskok közé tartozik. Kiváló jogi is-
meretein kívül sok oldalú készsége
magasan kiemeli őt a tucatpolitikuskok

közül. Apponyi oly nagyra becsülte ezt a
politikai párthívét és barátját, hogy ismé-
telten küldötte maga helyett Brüsszelbe,
az interparlamentáris konferencia ülésére.
Fékezhetetlen temperamentum helyett bölcs
mérséklet jellemzi Nagy Emil. Békülékeny
természetű, de a keresztény elvekből nem
engedett soha s volt bátorsága nyíltan
írásban és szóban megvallani meggyőző-
dését bármilyen körülmények között. A
kath. nagygyűléseknek állandó, még pedig
igen kedvelt szónoka volt, nem törődve
avval, hogy ezzel reakcionárius hirbe ke-
rül és veszélyezteti politikai karrierjét.

Hát nem csinált politikai karriert, sőt
most bucsut mondott a politikának és
visszatér ügyvédi irodájához.

Ujabb időben sok komoly és nagyon
értékes ember megundorodott attól a ször-
nyű túlekedéstől, amely a politikai zsib-
vásáron folyik és hátat fordított az egész-
nek. Elég baj, hogy ezt teszik. Annál
jobban ellepik a politikai élet fórumát a
kalandorok, akik nem a hazáért élnek,
hanem a hazából akarnak elegáns módon
vagy inkább pazar módon élni.

De ha már most is hátat fordítanak
a politikai életnek a komolyabb elemek
s átengedik a tért az élelmesebbeknek:
— mi lesz, ha majd az általános tiltkos
választójog fogja boldogítani ezt az or-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Szabina elrablása.

Vallier ur megtörölte homlokát és na-
gyot lélekzett; haragosabb volt, mint valaha.
Rövid szünet elmúltával nyugodtabban foly-
tatta:

— Egyáltalán ne induljunk fel, gyermekek,
hanem nyugodtan és tárgyilagosan hányjuk ves-
sük meg a dolgot. Mondottam már, hogy ma-
holnap husz éves leszel, tehát eléred azt a
kort, amikor férjhez mehetsz! Magad sem sza-
badkoztál... Azt is tudodra adtam, hogy
szép hozomány vár reád; ugy vettem észre,
nem ütközött meg ezen a kijelentésem sem.
Végül megemlítettem, hogy csinos vagy, hogy
szőke hajad, sötét színű a szemed, karcsu ter-
med méltán elragadhat minden ifju embert, ha-
csak nem vak s ezt a pontot illetőleg is telje-
sen egyetértettél.

A fiatal lány mosolyogva és öntudatlan
kacérsággal nézett atyjára

— Így hát — folytatta emez — a három
pontot illetőleg nincs nézeteltérés közöttünk,
menjünk hát tovább. Mindeme feltétel alapján
javaslatba hoztam neked egy férfit, névszerint
Hutan Marcellt, aki eszménykép az igazi vőnök

s méltó reá, hogy eszményképe legyen egy
leány ábrándjainak is. Felsoroltam előttem
minden tehetségét és jó tulajdonságát, te nem
szóltál ellene egy szót sem s mikor végre azt
mondom neked: Tehát menj hozzá feleségül!
— te hdegen mosolyogva azt feleled: Lehe-
tetlenül!

— Igaz mondotta Szabina.

— A visszautasításra nincs okod, ha csak
az nem, hogy az a fiatal ember nagyon is gyá-
korlatias, kevésbé regényes és költői! De hát
nagyon prózai világot élünk s még sohasem
hallottam, hogy egy gyakorlatias, eszes férfi
szerencsétlenül tette volna a feleségét. E sze-
rint csak egy akadály képzelhető el: az, hogy
más valakit szeretsz.

Szabina élénken felpillantott és felhábo-
rodva felelt:

— Nem szeretek mást.

— Nos akkor...

— Hát nem bánom, ha már meg kell
mondanom mindent... Ha érthetetlennek tar-
tod magamviselőmet, tudd meg, papa, hogy
csak a te hibád miatt történik!

— Az... én hibám miatt?

— Ugy van, miért nevezted »Szabinának«?
— Boc-áss meg, de talán kissé lassan jár
az eszem.

— Tűsént meg fogsz érteni mindent.

Jut-e még eszedbe Anna kisasszony, a kitől
háromszor betenként vettem leckeórát a he-
lyesírásból, a számvetésből és a történelem-
ből?

— Igen, igen, egy öreg hajadon volt,

— Nagyon szeretett engem és órák hosz-
záig elcsévegett velem s mikor elköszönt, min-
dig megismételte előttem: A római történelem
egyik legnevezetesebb eseménye — a Szabin-
nők elrablása volt. Téged is Szabinának hívnak.
Vigyázz reá, hogy ha megnövekedel, téged is
elrabolnak,

— Es te elhitted neki?

— Még most is hiszem.

Bármint eltökélte is magában, hogy meg-
ővja nyugalmát Vallier ur, megint csak ki-
tört.

— Nevetséges, örület, képtelenség! Ha ezt
gyanitom, kirepül az ajtón az a vén hajadon.
Az ember nem hinné, mi nem telik egy ily vén
fehérség agyvelejéből.

Az öreg ur dühöngve száguldott fel s alá
a szobában, bősülten hadonászott a karjaival
és Szabina féltve a porcellán-csecsebecsét,
helyénvalónak látta, hogy a mérséklet terére
lépjen.

— Jer ide, csókolj meg, papa. A mi meg-
történt, megtörtént s nem lehet változtatni
rajta.

20 százalékkal olcsóbb uri ruha beszerzési forrás.

Ha tinom szövetből készült divatos és modern szabású ruhát szeret
viselni olcsón, sétáljon el

Darabont Gyula előnyösen ismert
uri szabó divat-
termébe, Páris-u. 12. sz. alá, vagy hívja fel 980 sz. telefoni,

mert azért van mellékutcában ez a különben teljesen modernül beren-
dezett divatterem, hogy vevőit olcsón és jól szolgálhassa ki. **Darabont Gyula**
megörkeztek a legjobb gyártmányú angol, francia, skót és hazai szövetek,
double felöltő és divat mellénykalmok berendezkedésem olyan, hogy a leg-
kenyesebb izlet is kielégíthetem. Műhelyemet és mintáimat bárki
véteikényszer nélkül megtekintheti. **Elsőrendű munkások.** Vi-
dékre mintát küldök, esetleg egy jól álló viselt öltöny beküldése elég,
erről újat készítek. **Hitelképes egyéneknek és tisztviselőknél részletre is.**

szágot?! Ki marad akkor a fórumon, mikor annak minden zugát ellepik majd a politikai kalandorok és szerencsevadászok?! Milyen kezébe kerül majd akkor az ország ügyeinek intézése.

Ausztriában most jelent meg a kimutatás a birodalmi gyűlés új tagjainak a kvalifikációjáról. Akárhány van közöttük, aki elemi iskolát sem járt, a nevét is alig tudja leírni. Facér, helynéküli pincérek, kereskedősegédek s más hasonló kaliberű emberekből telik ki a Reichsrath legnagyobb pártjának több mint fele. A másik felében sem sok öröme telhetik az országnak.

Franciaországban még rosszabbak az állapotok. Valamire való komoly ember nem vegyül a kalandorok közé. Ez utóbbiak uralják a helyzetet, — meg is látszik a munkájukon.

Ne hogy mi is így járjunk, ennek az egy szempontnak is döntő súllyal kell esnie a mérlegbe, mikor a választójog reformjáról lesz a szó.

A véderőjavaslatok módosítása. Hazai honvédelmi miniszter ma délelőtt felkereste *Auffenberg* közös hadügyminisztert, *Georgi* osztrák honvédelmi minisztert, délután pedig gróf *Stürgkh* miniszterelnökkel és az osztrák pénzügyminiszterrel fog találkozni. Holnap is nagytartású konferencia lesz, amelyen Hazai honvédelmi miniszter is részt vesz.

Ezek a tanácskozások a véderőjavaslatokon szükségesnek mutatkozó módosításokkal kapcsolatosak. A véderőjavaslatok visszavonásáról szó sem lehet, azonban a hadügyi kormány kész a részletek során egyes mélyreható változtatásokra. Ezek a módosítások nem a Bolgár Ferenc megpendítette alapelveken indulnak, hanem magának a hadügyminiszternek vannak erre vonatkozólag módosító tervei. Ezeknek megvitatása véget jött Bécsbe a magyar honvédelmi miniszter s nemsokára idevárják gróf

Khuen-Hederváry miniszterelnököt is, akkor aztán érdemben fogják letárgyalni a teendő módosításokat.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 23.

Elnök: **Náday** Lajos.

Az elnöki előterjesztések és irományok bemutatása után rátér a Ház

a belügyi tárca

folytatólagos tárgyalására.

Bathhány Tivadár gróf beszéde elején foglalkozik a városok háztartásával s kijelenti, hogyha a kormány olyan javaslatot terjesztene a Ház elé, amely a városok helyzetét javítaná, sem ő, sem pártja nem gördítene akadályt e javaslat megszavazása elé. Foglalkozik Szivák Imre beszédével s részben ő is helyesli Szivák azon fejtegetéseit, hogy a kivételes nőszülési engedelem nagyon is előtérbe lépett egyes vidékeken. Ezután áttért a választójog kérdésére s beszéde kapcsán foglalkozott Haydin Imre és Rakovszky Iván beszédével, amely a közigazgatás államosítását a választójog kérdésével kapcsolja össze s kijelenti, hogy ennek a képviselőháznak nincs joga a közigazgatás államosításával foglalkozni, amennyiben a legutóbb lezajlott választások alkalmával a kormány, de meg a többség tagjai sem szóltak egy szót sem a közigazgatás államosításáról. Ha a kormány ezt akarja tényleg, úgy oszlassa előbb föl a Házat s ha a nemzet többsége igazat ad nekik, akkor joguk van megcsinálni a közigazgatás államosítását, de addig nem. Nagyon elszomorítónak tartja, hogy a kormány a választójog kérdésében még mindig nem nyilatkozott, továbbá, hogy a munkapárt tagjai között vannak számottevő képviselők, akik a választójog megalkotása ellen csinálnak hangulatot. Kijelenti, hogy a költségvetés lezajlása után olyan harcot fog indítani úgy ő, valamint pártja is, a választójog megalkotása érdekében, amelyet a parlament még nem látott. A tételt nem fogadja el. (Helyeslés és éljenzés a baloldalon.)

Vajda Sándor (nemzetiségi) azt mondja, hogy egyes képviselők a Házban azt hangoztatják, hogy nem boldog a magyar. Kérde, hogy ha a magyar nem boldog a hazában, hogyan

lehetne boldog a nem magyar? A nemzetiségi kérdésnek néhai Bánffy Dezső végrendelete szerint való megalkotását követeli. Konstatálja, hogy a nemzetiségi törvény mióta megalkotott, egyetlen betűje se lett végrehajtva. A román családnevek államosítása ellen, **(Egy hang balról: Ön Vajdából lett Vojvoda.)**

Vajda Sándor. Vagyunk itt magyar nyelvű románok Mihály Péter, Pop Csicsó István és én, de ez nem akadályoz bennünket, hogy népünk érdekét meg ne védelmezzük. Addig nem lesz béke a nemzetiségek és a magyarok között, amíg egyforma mértékkel nem mérnek, amíg első és másodosztályú állampolgárok vannak. (Zajos ellentmondás.) amelyet a kormány most akar megvalósítani, minden erejével küzdeni fog. Beszél az alkohol káros hatásáról s megemlíti, hogy ha szombaton és vasárnap zárva volnának a kocsmák, ugy kevesebb alkoholos ember volna az országban s egyuttal a hülyék és süketek is kevesebben volnának, mert ezek nagy része is az alkoholnak köszönheti szerencsétlenségét az apáról és anyákról való átöröklés folytán.

Sümegei Vilmos. Tiltakozik Vajda szavai ellen. Más országban nem túrnék meg, hogy így beszéljenek az államról. Attér ezután a Marosvásárhelyi állapotokra és a választójogra.

Sümegei Vilmos beszéde után Zelenyák János beszélt a közegészségügyről. Indítványozza a közegészségügyi pedagógium felállítását. Az alkohol pusztításának megakadályozása végett a kocsmák vasár- és ünnepnap való zárvatartását javasolja.

Az ülés vége 2 órakor.

Püspöki kinevezések.

A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király gróf **Mikes** János főesperest és székelyudvarhelyi plébánost szombathelyi püspökké és dr **Hosszu** Vazul lugosi gör. szert. katolikus püspököt szamosújvári görög szertartású katolikus püspökké nevezte ki.

Néhány héttel ezelőtt mi voltunk az elsők a magyar sajtóban, akik hírt adtunk **Hosszu** püspök áthelyezéséről. Az ő tevékenységének új tér nyílik a szamosújvári egyházmegyében, hol sem székesegyház, sem rezidencia nincs, sem a papnővédek, sem a tanítóképzőnek

— Fájdalom.

— Lehet, hogy nem volt igaza Anna kisaszonynak, de oly gyakran adta be nekem azt a gondolatot, hogy most már megmáshatatlannal elhatározásom: Szabiniának hívjak, tehát engem el kell rabolni s csak ahhoz a férjhez fogok feleségül menni, aki képes lesz rá most, ebben a prózai világban, hogy végbevigyen velem egy ily eszményi cselekedetet.

— Utolsó szavad ez?

— Sajnálom, papa, ha fájdalmat okozok neked, de nem tehetek másképpen.

Vallier ur minden nyeresége és lobbanékony természete ellenére a leggyöngédebb szívű apa volt s mindig a legnagyobb örömmel teljesítette Szabina legképtelenebb kívánságait is. De leányának magaviselete ez egyszer tulment a vele szemben megengedhető határon is. Azt vette a fejébe, hogy megszöktessek, mielőtt az oltár elé viszik és Vallier ur nagyon jól tudta, hogy nem lehet kiverni semmit ebből a szeszélyes fejcskéből.

Vallier ur elgondolkozott; arcát az ablakhoz támasztotta és kinézett a leszálló őszi alkonyatba. Szeme gépiesen követte nyomon

a leveleket, melyeket a szélvész lesodort a fákról.

— Lehet, hogy Marczelnek is regényes lelkülete van és csak mi nem tudunk róla... mondotta végre és felsóhajtott. — De ha ugy volna is (az ember elvégre nem tudhat semmit), vajjon feleségül mennél-e hozzá?

— Természetesen; de nem hiszem...

— No, hiszen majd meglátjuk...

— De egyelőre reggelizzünk meg, papa.

Ejféltre járhatott az idő Szabina egyedül töltötte az estét villájukban, mert atyjának üzleti dolog miatt váratlanul el kellett utaznia s az ifjú leány, a szomorúság szokatlan érzetétől megszállva, bezárkózott szobájába, de aludni nem tudott. Olvasott éji lámpájának világosságánál s a feje tele volt szerelmi irázisokkal, melyeket lázas mohósággal nyelt magába. Almodott ébren egy ifjú emberrel, aki érette a leghihetlenebb kalandokra vetette fejét. Lázasan felindulva, kinyitotta az ablakot, hogy úde esti levegő áradhasson szobájába. Vak sötét volt az éjszaka; egy csillag sem vetett fényt homályába Köröskörül mélységes csend uralkodott s az ifjú leány úgy érezte, mintha

hallaná saját szívének dobogását. Egyszerre zakatolást hallott és két lámpájának vakító fényével megjelent egy automobil s egyenesen villájuk elé kanyarodott. Meg is állt az ablaka alatt.

— Ki jöhet hozzánk ilyenkor? — gondolta Szabina felindultabban, mint bevallotta magának.

Egy beburkolódzott alak leszállt a gépkocsiról és halkán beosont a kertbe, éppen az ő szobájának ablaka alá. A fiatal leány mozdulatlanul állt a függöny mögött. Kifáztani akart, de valami fojtogatta torkát; menekülni akart, de egy bizonytalan erő a helyére szegte.

— Ebben van, Szabina!

Halk, elváltoztatott hang szállt fel hozzá, ő pedig akarata ellenére kihajolt az ablakon.

— Szeretem magát... Vágyam áttört a korlátokon. Megbocsáthatja-e? Vágyakozom szemének pillantása, kezének szorítása után, mely azt mondja nekem, hogy nem haragszik reám. Jöjjön le s ha szeret, jöjjön velem.

— Szöktetés! Leányrablás! Tehát nem tévedt sejtelmekben!

Weiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradai temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Weiszlovits Lajos.**

nines épülete. Egy szóval sok dolog vár rá a új egyházmegyében, mely annélkül is a legnagyobb a gör. kath. egyházmegyék között.

Hosszu Vazul, az új szamosújvári görög-katholikus püspök 1866-ban született. Középiskoláit Szászrégenben és Márosvásárhelyen, bölcsészeti és hittudományi tanulmányait pedig *Rómában* a Collegium de propaganda fide intézetben végezte. 1886-ban pappá szenteltetvén, nemsokára a balászfalvi papnevelő tanára és az ottani főgimnázium igazgatója lett. Ekkor írta meg filozofia propedeutikáját, mely középiskolai tankönyv lett. Mint a balászfalvi internátus igazgatója a magyar nyelv terjesztése körül nagy érdemeket szerzett. 1898-ban a balászfalvi káptalan tagja lett. 1891-ben, mikor a román tuzók a memorandum beadását határozták el, óva intette őket, hogy a magyar alkotmánnyal összeütközésbe ne kerüljenek. Az iskolaügy terén kifejtett munkássága mellett mindenkor élénken résztvett a vármegyei közéletben. 1903 május 10-én lugosi, most pedig az elhunyt Szabó János helyébe szamosújvári megyéspüspökké nevezték ki. A főrendiházban a közjogi és törvénykezési és a felirati bizottság tagja.

Szombathely új püspöke *Mikes János* gróf még a csanádi püspöknél is fiatalabb, mindössze 35 éves. Egy héttel ezelőtt mutatkozott be a kath. nagygyűlésen, hol az autonomiáról beszélt s nagy hatást ért el. *Mikes gróf Majláth* püspök neveltje, jó iskolába járt, az ő apostoli lelkiületét, a lelkek üdvéért való fáradhatatlan buzgóságát is elsajátította ebben a jó iskolában.

Mikes János gróf, az ősi *Mikes*-család sarja. 1876 június 27-én született Zabolán. Háromszék vármegyében. Atyja, *Mikes Benedek* gróf, a szabadságharc egyik hőse volt. 1848-ban ő állította föl és vezette a híres Mátyás-huszárezredet. *Mikes János* gróf a jezsuiták kalkszburgi nevelőintézetében végezte gimnáziumi tanulmányait, a hittudományokat az innszbrukki egyetemen hallgatta. 1899 június 29-én szentelték pappá Brixénben. Püspöke,

Szabina érezte, hogy érzékei felmondják a szolgálatot boldogságában.

— Kicsoda ön? — A szó lehelletként hangzott ajkáról s a titokteljes hang suttogva mondotta:

— Hutan Marcel.

— Ol Lehetséges volna? — Tehát atyjának igaza volt: Marcel hétköznapi külseje alatt a regényesség és a költészet lángja lobogott, s mikor az ifju ember hangja másodszer is esengve szól fel hozzá, készen volt elhatározásával.

— Várjon egy percig! Jövök.

Szabina magára kapott egy köpenyegyet, eloltotta a lámpát és kiosont. Halkan kinyitotta az ajtót, egy erős kar megölelte az ifju leányt és a kocsi emelte. Az automobil a következő pillanatban száguldva utnak eredt és Szabina mellére szorította kezét, hogy elfojtsa szívének féktelen dobogását. A fiatal ember hozzája simult és beérte azzal, hogy gyöngéden megcsókolgatta az ujjahegyeit. Szabina nem tudta, meddig tartott kocsiásuk, de az automobil egyszerre megállt Marcel háza előtt. Lassan és hallgatagon mentek fel a lépcsőn, a sötétségben kinyitott egy ajtó és Szabina lemondó hangon így csengett!

— Kérve kérem, Marcel, szóljon egy szót. Mondja, hogy ön az! Oh, Istenem, ha megtévesztettek volna!

Semmi válasz, csak gyors léptek zaja hatoltszik — a következő pillanatban felgyul a

Mailáth Gusztáv Károly gróf, még ugyanazon a nyáron káplánnak és hitoktatónak küldte Gyergyóalfaluba, ahol 1901-ben plébánossá választották. 1906-ban Székelyudvarhely plébánosa és kerületi főesperese lett. A szervező munkára itt hatalmas tere nyílt. Ő alapította és építette az új kath. főgimnáziumot s ennek tövében a régi főgimnáziumból modernül átalakított új fiúnevelőintézetet, mely 160 ifjunak nyújt teljes ellátást. Tevékeny részt vett a megye és a város életében. Plébániájáról az erdélyi státus múlt heti közgyűlésén mondott le, amikor helyét be is töltötték.

A városi panama a pénzügyi bizottságban.

A költségvetés tárgyalását elhalasztották.

Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága tegnap délután ülést tartott, amelyen a város 1912. évi költségvetését kellett volna tárgyalni, azonban a szakbizottság a városnál előfordult nagy család és sikkasztás kérdésével foglalkozott s a költségvetés tárgyalását akkorra halasztotta, amikor *Szűcs Géza* főszámvevő betegségéből felgyógyul. A szenzációs család vizsgálatával járó izgalmak ugyanis beteggé tették a város főszámvevőjét s így nem lehetett jelen a pénzügyi bizottság ülésén, hanem *Jelinek Géza* helyettes főszámvevő jelent meg a bizottságban, aki pedig fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen s a polgármester a fegyelmi vizsgálatot ellene el is rendelte.

Az ülésen *Rimler Károly* polgármester elnökölt.

Az ülés megnyitása után

Dr. Moskovits József szólalt fel. A városi panama után most jött először össze a pénzügyi bizottság. Mielőtt a költségvetést tárgyalnák, tekintettel, hogy a panama szoros kapcsolatban van a költségvetéssel, tájékoztatást kér a nagy csalásról s azután teszi meg indítványát.

Rimler Károly hivatkozik arra, hogy a hir-

villamos lámpa és az ifju leány káprázó szeme előtt ott áll, zavarodottan mosolyogva, Hutan Marcel.

— Itt vagyok, Szabina, és én szeretem magat!

De e némitja az ifju leány rémült felkiáltása:

— Szent Isten, a papal!

Az ajtóban csakugyan megjelenik Vallier ur alakja. Tragikus mozdulattal keresztbe fonja karját és így szól siri hangon:

— Itt látlak viszont, méltatlan leány? Itt? Boldogtalan leány, mit mondhat sz mentsegdre?

— Azt, hogy feleségül megyek Marcelhez — felelte Szabina bátoritanul.

— Remélem is. Most pedig egy-kettő, ké-szülj, hogy hazavihesselek.

Lángba borult arccal siet le a lépcsőn Szabina és Vallier ur megragadja az alkalmat, hogy így szóljon suttogva a veje urához:

— No, láthatod, hogy még mindig válhatom a fiatal ember szerepét s még arra is képes vagyok, hogy megszöktessem a saját leányomat. Te ugyan nem lettél volna képes reá. Szerencse, hogy nem ismert reám a hangomról.

Melegen megrázza Marcel kezét és elégedetten mosolyogva siet a leánya után.

Roger Régis-Lamotte.

lapok részletesen ismertették a sajnálatos esetet. Nyolc nappal ezelőtt a főszámvevő felfedezte s jelentette, hogy a városi penztárból egyes utalványok összegét kétszer vetették fel. Ő erre a feljelentést megtette a rendőrségnél a könyvvezető, egy szakdíjnok és főpénztári ellenőr ellen. Budaházy Kálmán könyvvezetőt és Klemens Péter ellenőrt felfüggesztette állásától, míg Papolczy Ferenc főpénztárnok és Andriksa József számtiszt ellen, aki az ellenőrt helyettesítette, a fegyelmit megelőző vizsgálatot elrendelte. A vizsgálat 22000 korona hiányt derített ki. Sajnálatos, hogy a főszámvevő az irgalmak hatása alatt beteg lett s így nem vehet részt az ülésen. A pénztárt két napon át megvizsgálta, okmányról-okmányra, értékről-értékre. A főbűnös a szakdíjnok, aki a könyvvezetővel összejátszott. A kár megtérül, mivel azonnal megtette a tanács az intézkedéseket s a fegyelmi alá vont és felfüggesztett tisztviselő összes ingó és ingatlan vagyonukra a zárlatot elrendeltette. Hogy miként követték el a bűnököt, ezt a bizottság tagjai tudják. Minden intézkedést megtett arra nézve, hogy a bűnösöktől a kár megtérüljön. A jövőre nézve a számvévőség már két évvel ezelőtt elkészítette a számvévőség újjászervezését s ezt alig 10 nappal ezelőtt hozta le a minisztertől jóváhagyva. A számvévőség létszáma nem elég, a főszámvevő túl van halmozva munkával. A szervezendő állások most kerülnek betöltésre s a tanács éppen ma délelőtti intézkedett a pályázat kiírása iránt.

Dr. Moskovits József sajnálja, hogy mindezt az a hír terjedt el, hogy minden városi panamát a létszámemeléssel hoznak kapcsolatba. Pedig a rendszertelenségben van a hiba, mert a munkaerők nincsenek kihasználva. Számfejtőnek, ebbe a fontos állásba olyan embert vetnek fel, akinek előéletéről nem tudakozódtak. Hir szerint *Detrich* előéletéről tudott az egyik tisztviselő, aki azonban nem tett arról jelentést. A rendszertelenség a baj s a vezetőkben is hiba van. Ilyen viszonyok között nem lehet a költségvetést tárgyalni. Nincs teljesen tisztázva, mennyi a város kára, mennyi a hiány; nem nyulnak-e a bűnös visszaélések az előbbi évekre vissza? Tavalyról nagy felesleg maradt s itt volna az idő, hogy a polgárok terhein könnyítsunk. Ám nem tudjuk, hogy nem nagyobb-e a múlt évi felesleg s bizonyos összeg még nem tűnt-e el valakinél? Hátha még több bevétele volt a múlt évben a városnak s a költségvetésnél ehhez kell igazodni. Ezt rendszeres vizsgálat derítené ki. Ugy látja, hogy most elérkezett a város oda, hogy a pótdótot leszállítsuk. Viszont ha a hiány nem térül meg, annak fedezéséről a költségvetésben kell gondoskodni. Rendszeres vizsgálatot kér s a költségvetést most ne tárgyalják. Volt rá eset, mikor január hóban tárgyalták a költségvetést.

Dr. Adorján Emil az ellen tiltakozik, hogy most létszámemeléssel álljanak elő. A pár évvel ezelőtti kiküldött bizottság megállapította, hogy a múltkorai sikkasztásnál felgyűlt restancia ledolgozása után, a létszám elég a dolgok elvégzésére s mikor mégis két új állást szerveztek, a főszámvevő is kijelentette, hogy a személyzet teljesen elég. A bajon nem azzal segítenek, ha új erőt adnak, hanem ha olyanokat alkalmaznak, akik dolgoznak s kötelességtudók. Az a hír is felmerült a lapokban, hogy *Detrich* már más helyen is sikkasztott s erről *Jelinek Géza* főszámvevő helyettes tudott. Nyilatkozék arra nézve, hogy volt-e tudomása, miszerint egy hozzá közel álló részvénytársaságnál, az ópalotai kertészetnél *Detrich* sikkasztott. Igaz-e, hogy *Jelinek* a feltételezés előtt levélben értesítette a bűnöst? Ezekre választ kér.

Rimler Károly polgármester kijelenti, hogy *Jelinek Géza* ellen a fegyelmi vizsgálatot megelőző vizsgálatot elrendelte.

Jelinek Géza erre azon kijelentést tette, hogy míg a vizsgálatot vezetők előtt nem nyilatkozik, részletes nyilatkozatot nem tehet. De kijelenti, hogy egyik esetről sem volt tudomása.

Dr. Karländer Ede azzal kezdi, hogy ne a vezetésre, de önmagunkra vessünk, mert a vá-

lasztásoknál aki többet kilincsel, az nyeri el az állást. Ebben a tanács tagjai is hibásak. Az is hiba, hogy egyes helyekre olyan embereket tettek, akik más állásban már megunták a kényelmesebb helyet keresnek, bár ahhoz nem értenek. Amikor tudják, hogy a főszámvevő helyettes ellen a vizsgálat el van rendelve, azzal itt nem tárgyalhatnak. A miniszterhez kellene fordulni, mert az a baj, hogy éppen ott a hiba, ahonnan ellenőrizni kellene. Talán póterőt, vagy szakértőt alkalmazna a város. Indítványozza, hogy amíg Szűcs Géza nem lehet jelen, halasztsák el a költségvetés tárgyalását.

Rimler Károly megnyugszik abban, hogy a főszámvevő mindent átvizgált s a főpénztárt is alaposan megvizsgálták. Azok az akták mind átlettek vizsgálva, amelyeket a bűnösök vizsgáltak. A főszámvevő jelentését ő is óhajtja. A költségvetést a tanácsnak ki kellett tenni a törvény rendelkezése értelmében, de ha elhalasztják, ő kimentve vannak a felelősség alól. 22000 korona hiányra van fedezet; ha az mégis nem térülne meg, az idej megakarításból lehet fedezni.

Szűcs Géza kijelenti, hogy nem tudta, misztérium a vizsgálat ellene már el van rendelve, azért jött be az ülésre. Ezzel eltávozott.

Dr. Molnár Imre más szempontból van az elhalasztás mellett és pedig azért, hogy szükségességnek látja a főszámvevő jelenlétét.

Dr. Pász Sándor ajánlja a polgármester figyelmébe, hogy tanulmányoztassa az államnál követett ellenőrzést s azt hozzák be a városhoz is.

Dr. Thury László főügyész felvilágosításul megjegyzi, hogy ki van dolgozva egy részletes memorandum a számvevőség és a pénzkészítés újraszervezésére s azt most nyomják.

Ezután a szakbizottság a költségvetés tárgyalását akkorra halasztotta, mikor a főszámvevő felgyógyul s jelen lehet az ülésen.

A derecskei tanítók pöre.

Béke az ítélet után.

Kellemetlen és a Biharvármegye közigazgatási bizottságában is feltűnést keltett személyi ügy nyert tegnap a debreceni törvényszéken befejezést. A törvényszék mint esküdt. bíróság az ismeretes derecskei tanítók magartásából kitolyólag hozott felmentő ítéletet s így Uray Imre, aki sajtó útján elkövetett rágalmozással volt vádolva, megszabadult a súlyos vád következményei alól.

A tárgyalásnak miudazonáltal legértékesebb része volt az utolsó rész, amikor a két ellenfél kibékülve, baráti jobbot nyújtott egymásnak.

A tárgyalásról tudósításunk a következő:

Géher Lajos és Uray Imre derecskei tanítók ügyében tegnap folytatta a debreceni kir. törvényszék esküdtbírósága a végtárgyalást. Még néhány tanút hallgattak ki, aztán felolvasták az inkriminált közleményt és idevonatkozó iratokat, aztán a perbeszédre került a sor.

A vádbeszéd és dr. Kőrösi Kálmán ügyvéd védőbeszéde nagy hatást keltett a hallgatóság körében. Az esküdtszék elé terjesztendő kérdések megszövegezése után az esküdtök verdikt hozataira vonultak vissza.

Esti tíz órakor hirdette ki az esküdtszék elnöke a verdiktet, mely szerint Uray Gyulát sajtó útján elkövetett rágalmozásban nem találták vétkesnek. A dr. Hoffmann József kir. táblabíró elnöklete alatt álló bíróság, így

Uray Gyulát a vád és következményei alól felmentette.

Megható jelenet következett ezután. A késő éjszakában, a komor hivatali terem falai közé jóleső, mosolygó derű lopózott. A vihar utáni bájos szivárvány, amelyben öröme telik mindenkinek.

Uray Gyula az ítélet kihirdetése után kérte Géher Lajost, hogy felejtse el ezt az incidenst és nyujtsanak békejobbot egymásnak.

Géher Lajos elfogadta a békejobbot és a két ellenfél barátságosan kezet szorítottak egymással. A jelenlevő kisszámú hallgatóság ezt a jelenetet, mely valóban méltó a magyar tanítósághoz, zójosan megtapsolta.

Az elnököt is meglepte ez a jelenet. Köny esillogott jószágos szemében és dehogy is jutott eszébe figyelmeztetni a hallgatóságot, hogy:

— Tartózkodjék a tetszés, vagy nem tetszés hangos nyilvánításától!

Hét új állás a városnál. Nagyváradi város tanácsa tegnap délelőtti tartott ülésében foglalkozott a városi számvevőséghez szervezett új állások betöltésének kérdésével. Az állások szervezésének jóváhagyását alig két héttel ezelőtti sürgette ki a polgármester a belügyminiszteriumban, mikor még nem derült ki a nagy család. Most, hogy két tisztviselő fel van függesztve, még sürgősebbé vált az állások betöltése, miért is elhatározta a városi tanács, hogy a pályázatot sürgősen kiírja s az állásokat január hónapban betölteti. E szerint pályázatot hirdetnek: 1 új számvevői állásra 3200 korona összfizetéssel; 2 új számellenőri állásra 2800 korona összfizetéssel; 2 új számtisztviselői állásra 2500 korona összfizetéssel; 2 új számgyakornoki állásra 1600 korona összfizetéssel.

FLEGMAN

új áruházát
megnyitotta,

melynek megtekintésére a
n. é. közönséget tisztelettel meghívja.

13 K 50

13 K 50

Uray figyelmébe!

„THE ROOSEWELT SCHOE“

férfi box fűzős, gombos, rendes vagy amerikai alakban

kitűnő minőségű

Goodyear welt készítés

13 korona 50 fillér

kapható. — Egyedüli raktár

REICHARD áruháza

13 K 50

13 K 50

13 K 50

13 K 50

UJDONSÁGOK.

Elutasították az élesdi petíciót.

Az oly nagy port vert élesdi mandátum ellen beadott petíció tárgyában tegnap döntött a Kuria első választási tanácsa. A döntés általános meglepetést keltett a peticionálók között, mert erősen megvoltak győződve, hogy a választást föltétlenül meg fogják semmisíteni. Az óriási anyag, amit a petíció rengeteg tanulóval más szolgálatot a Kuria is nagy dolgot adott.

A Kuria több napig foglalkozott a petíció anyagával, míg tegnap déli 1 órakor kihirdették az ítéletet.

A Kuria a petíciót elutasította és kötelezte felmerült 14600 korona költségek megtérítésére. Az ítéletet azzal indokolta meg a Kuria, hogy a peticionálók olyan tanukat hallgattattak ki, akik se írni se olvasni nem tudnak, míg az ellenfél tanui mindnyájan intelligens emberek voltak, akik Zathurecsky Istvánt állandóan kísérték. Ezeknek a tanuknak a vallomása pedig a petícióban felhozott érveket teljesen megdöntik.

A Kuria e döntésével az élesdi mandátum sorsa, mely elé az összes petíciók között a legnagyobb érdeklődéssel tekintettek, elintézt nyert és Zathurecsky István most már háboríthatlannal képviselheti a kerületet.

* **Előadások a munkások részére.** A nagyváradi kerületi munkásbiztosító pénztár vezetősége azon kérelemmel fordult Nagyváradi városához, hogy december 15-től kezdődőleg 3 hónapig vasárnaponként engedje át a községi polgári tanulóknak épületének egyik nagy termét, hogy ott az ipari és kereskedelmi munkások részére előadásokat tartsanak. Az előadásokat az ipari egészségügyről, a balesetek elhárításáról és a szocialpolitika köréből veszik. Az előadások sorozatát december 10-én kezdenék meg.

* **Csendőrséget Hegyközsükladnak.** Hegyközsüklad község képviselőtestülete tegnap kérelmet intézett a vármegyéhez, hogy a község részére csendőrség felállítását eszközölje ki. A képviselőtestület e kérelmét azzal indokolja, hogy a községben az erkölcsi élet mind lazábbá kezd válni és hogy a közbiztonság az utóbbi időben igen meggyengült.

* **Kivándorlás.** A Holland amerikai hajós részvénytársaság tegnap tudatta az alispánnal, hogy a legutóbb Amerikába indult hajóval hat biharvármegyei utazott ki.

* **A cséfalai vörheny járvány.** Cséfalai tudósítónk a vörhenyjárványról valahára kedvező híreket közöl. E szerint a községben újabb megbetegedés vagy épen haláleset már napok óta nem fordult elő. A betegek gyógyulása igen szépen halad. Eddig kilenc családot szabadítottak fel a zúriat alól. Jelenleg a lábadozó betegek száma 37. Van két súlyosbeteget, azonban a jelenlegi rendszeres kezelés mellett ezek felépüléséhez is van remény. A község azonban továbbra is megmarad a szigorú zár alatt, melyből valószínűleg csak az év végén szabadul meg.

* **Elkészült hid.** A kereskedelmi miniszter tegnap tudatta a vármegyével, hogy a nagyváradi-kolozsvári-brassói úton a 6. és 7. sz. szelvények között a hid elkészült és annak átvételére e hó 28 át tüzte ki a miniszter. Az átvétel vezetésére a miniszter Bakó István műszaki tanácsost küldte ki.

* **Méregkeverő anya.** *Farkas Pálné* sárdi lakos mostoha fiát elakart tenni láb alól és ezért két csomag kénes gyufát föláztatott, az így megmérgezett vízben kását főzött a fiúnak. A huszonhét éves fiu megízlelte a mérgezett ételt és szerencsére rögtön észrevette, hogy valami mérég van benne. O voshoz ment, aki hánytatót adott be neki s így most már túl van az életveszedelmen, bár állapota még most is elég súlyos. A rendőrség Farkasné lefolytatja.

* **Elivott földbirtok.** *Less István* kőrösbarlangi földművesnek minden vagyona egy darabka föld volt, melyet tegnapelőtt eladott 1200 koronáért egy iparvállalat vasuti céljaira. Az 1200 koronával Less beült a kocsmába, hogy egy két pohár pálinka mellett eltöltsen az időt. A kocsmában természetesen összejöttek a jóbarátok, akik közül csak reggel szabadult meg. Hogy mi történt az éjjel arra nézve Less nem tud felvilágosítást adni. Egész nap csak azt hajtogatta, hogy eltűnt az 1200 koronája. E feletti elkeseredésében a szerencsétlen ember felakasztotta magát.

* **Megmarta a veszettmacska.** *Elesdi tudósítók* jelenti, hogy a közeli *Bethlen telepen* tegnap egy macska megmarta *Zsifcsák* Ödön és *Zsifcsák* Annát. A macskát agyonverték, amikor az állatorvos a hullán veszteséget állapított meg. A megmart embereket felszállították a Pasteur-intézetbe.

* **A téli szezon Savanyukuton.** Közeledik a tél és ezzel együtt a pompás falusi disznótörök vidám éjszakája. Már persze azok számára, akiknek hizik egy-két gömbölyű, rőfögő disznó az óljában. *Dibóczi Sándor*, savanyukuti gazdának például már csak a belaposított savanyu káposzta maradt meg s nem lesz mellette disznóhus. Mert tegnap éjjel valaki elhajtotta két szépen hizott jószágát s egy fias kocáját az udvari ólból. A gazda savanyu arccal jelentette az esetet a csendőrségnek és hozzátette nagy keserűen:

— Nem tudok jáz idén disznótort tartani, tekintetes főúr. Ez a legnagyobb baj!

* **Féltékeny asszonyok kegyetlen bosszúja.** Egy kis biharmegyei faluban — *Bérogoson* — roppant magasra csapott az asszonyok szenvedélye. Már rég észrevették ugyanis, hogy mióta *Csóke* Anna a faluba költözött, azóta nincs nyugta a férfinepek. Ez az asszony állítólag csodaszép s így nagyon érthető volt, hogy a férfiak futottak utána. S a szép Anna nem hallgatta meg egyik imádója szavát sem s a férfiak bolondulása — mint ez ilyenkor történni szokott — még nagyobb lett. Ez igaz, hogy egy kicsit csudálatos, legalább is bízhetetlen, hogy a kis hegyek közé szorult falu szumános lakóinak szívében ilyen heves és náluk szokatlanul finom vonzódások ébredjenek, — de hát megegett nál... Forrongott az egész Rogoz és ez méltóztatik tudni, hogy sokat jelent. A kocsmába alakokkal volt tele egész nap s az asszonyok veresre sirták otthon szép szemüket. Végre is összeesküdtek a nyugalmaikat elrabló szépséges *Csóke* Anna ellen és tegnap este vagy huszan behatoltak lakásába, fölfegyverkezve a speciálisan asszonyi szárszámokkal: főző kanál, seprű és a többi. Betörték a szegény Annára, ingre vetkezették és kegyetlen örömmel kékre verték a szép fehér testét. De bosszújuk ezzel nem érte be. Az egyik visongó némbor egy nagy fakanállal olyat ütött arra a két szép szemre, amely anyai férfit megbabonázott, hogy az egyik azonnal elborult és soha többé nem

fog csillogni. Szegény szép Annát megvakították a rogozi asszonyok, mert féltették az urukat a szemétől.

x **Intelligens urinő, házvezetőnői állást keres, magános urhoz vagy papi házhoz helyben vagy vidéken.** Cím: Nagyvárad, Pál-utca 24. szám.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezze be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren kéőn bájuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a leg-első rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. főporáda. Telephon 269. Nagyvárad Rákóczi-ut.

x **Karácsonyi!!!** cukorka nagyvásár **Aszódinál Kossuth-utca.** Szalonnékrok, figurák, esilárok, díszek, ezer és ezer-féle édességek karácsonyfára nagyban és kicsinyben kaphatók lesznek. Nagyvárad, Sas-palota. **Telefon 635.** és **Cukorka királynál** Kert-utca országos hírt karácsonyi cukorka vásár egyedül csak **Aszódinál.**

x **Október havában** megjelenő magyar és német folyóiratok nagy választékban érkeztek. Kérjen mutatványszámot. **Benkő Artur.** Telefon 870.

ELADÓ egy 15 változatú
Zimmerman-féle
egészen új
HARMONIUM.
Cím a kiadóhivatalban

Kolesváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletát

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes
kézi munkáktól, Bóvli
árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az elismert olcsó
áron szerezhethet be.

TATRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a cégre

x **Csillár és fémáru gyártási telep:**
Nagyvárad Iroda s raktár
Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3.
Telefon 556. Készítik a legizlésebb kivitelben
modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy
petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizá-
lása; **villamos motor, világítási** és csengő
berendezések a legolcsóbban. Kiváló úszóval **STERN**
ADOLF. 33

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: *Eszemadta.*

Szombat: *Hamlet.*

Vasárnap délután: *Ezred apja, este: Artatlan Zsuzsi.*

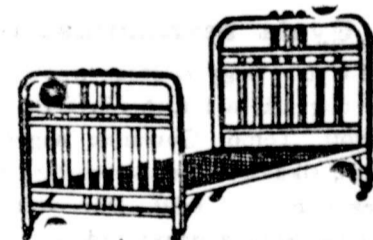
Hamlet.

Az idei színiévad egyik kimagasló estéje volt a tegnapi *Hamlet* előadás. Kimagaslóvá tette *Tóth Elek* alakítása a címszerepben. Megláltszott rajta a hosszúságos mély tanulmány, amely egyesülve a művész istenadta tehetségével, olyan alakítást eredményezett, amelyet csak a legnagyobb színművészekről láthatunk, akik ugyszólván életüket szentelik egy-egy szerepnek. *Hamlet* mélységes pszichológiájában, a súlyos gondolatok tömegében elmerül, törpévé válik a közönségnél jobb tehetség is és csupán az képes a közönséggel megértetni a szerencsétlen dán királyfi lelkének nagyságát, aki maga teljesen érti, érzi azt s aki a kifejezésnek teljes erejével rendelkezik. *Tóth Elek*hez hasonló *Hamlet* még nem láttunk a Szilgigeti-színházban, beleértve a vendégművészeket is. Csak természetes, hogy nagy tetszést aratott és minden színvégén többször kibívták.

A magas színvonalon álló művészi alakítás felemelő hatással volt a többi szereplőkre is, mindaján nagy ambícióval és szép sikerrel játszottak. Ki kell emelnünk *Etsy* *Emilia* pompás és gyönyörű *Oféliáját*, *Szarvasi királyát*, *Sik* színészkirályát, *Angyal* *Ilkát*, *Turányit* és *Leőveyt*. Az összjáték zavartalan volt. Sok ilyen igazi műélvezetet nyújtó drámai előadást szeretnénk látni. —d.

A vasárnapi előadások. Vasárnap délután és este is énekes darab megy a színházban, délután a pompás *»Ezred apja«*-t játszzák, este pedig az *»Artatlan Zsuzsi«* kerül színre, előreláthatólag újból zsufolt ház előtt.

Vas és rezubtor

gyári raktári

Szagrényágy 3 matraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarmiss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

MULATSÁG.

A Biharmegyei Nőegylet első teaestélye. A nőegylet tegnap tartotta meg az idei első teaestélyét. A teaestély, mely a Kereskedelmi Csarnokban folyt le igen ténylesen sikerült, úgy anyagilag, mint erkölcsileg. Az estélyen a nagyváradi társadalom előkelősége igen nagy számban jelent meg. Az estély öt órakor vette kezdetét és a hajnali órákban ért véget feszelen jókedv mellett.

ZENE.

Pablo Casals. Kedden este tartja meg egyetlen hangversenyét a Csarnokban Pablo Casals gordonkaművész. Casals gordonkánagyságával a világ összes művészeinek legnagyobbja. Valósággal megbűvöli a közönséget minden képzeletet felülmúló ezermester technikájával, szinte babonás tisztelettel nézzük, hallgatjuk azokat az eddig alig is látott, hallott bravuros nagyszerűségeket, melyeket hegedűmutatványai közt fölényes egyszerűséggel előgyeskedik. Amellett még azzal is messze túlhaladja az eddigi hegedű-artistákat, hogy a technikai ragyogást nem tekintheti öncélnak, csak úgy mellékes tulajdonságnak, melyet első sorban is kötelezőnek és természetesnek találva, attól feltelvé kezd a maga értékét kidomborítani. Belülről játszik, szívből, széles és meleg hanggal, kissé délszaki romantikával. Teljesen lenyűgöz genije gazdagságával. Egy előkelő zenekritikus szerint »Mozart D-dur hegedű versenyét németes pontossággal, a stílus kötelezőségének tudatoságával szóllaltatja meg, de lelke perzselő tűzébe fehérré izzik ez az ezüstcsipke muzsika, a regebéli bűbajos tündér-ujjai sem rakják tökéletesebben ékszerbe. Saint Beans hegedűversenyében énekelnek a melódiák a technikai bravurok szikrazápora közepette, ez a sekélyértékű alkotás megtisztul salangos bőbeszédűségétől Casals interpretálásában.« Casals Pablo november 25-én Budapesten megtartandó szólóhangversenyére, mint értesülünk, az összes jegyek elkeltek. A hangverseny iránt azonban oly nagy az érdeklődés, hogy a Harmonia hangversenyrendező vállalt a közönség kívánságára a Vigadó kistermeit is felnyitattja.

Igazságszolgáltatás.

Tömő Gyula beszámíthatatlan?

Tömő Gyula, nagyszalontai irnok ügyében ma volt a tárgyalás a kir. törvényszék büntető-bírósa előtt. Tömő Gyulának nagyszalontai viselt dolgai, sikkasztásai és közokirathamisítása ismeretese mindenki előtt. Már volt egyszer ez ügyben tárgyalás a nagyváradi kir. törvényszék büntetőbírósa előtt s akkor Tömő be is ismerte bűnét, azonban bizonyítás kiegészítése miatt a tárgyalást el kellett napolni.

A mai tárgyaláson Vámosi Mihály elnök bemutatta a törvényszéki orvosszakértők véleményét, amely szerint Tömő Gyula elmebajban szenved s tetteinek elkövetésekor is beszámíthatatlan volt. Baróky kir. ügyész nem fogadja el az orvosszakértők véleményét és kéri, hogy az erre vonatkozó összes iratokat terjessze fel a bíróság az igazságügyi orvosi tanácshoz. Dr. Papp János ezt ellenzi, azonban a bíróság a

kir. ügyész indítványa szerint határozott és a tárgyalást elhalasztotta, míg az igazságügyi orvosi tanács véleménye megérkezik.

IRODALOM.

A Szigligeti Társaság felolvasó ülése. Mint már jeleztük, vasárnap, e hó 26-án, délelőtt 11 órakor tartja meg a Szigligeti Társaság az idén első felolvasó ülést, amelyet a két jubiláló kiváló író: Gárdonyi Géza és Rákosi Viktor tiszteletére rendez. A két nagynevű író művészetét Vucskits Jenő dr, a Szigligeti Társaság új tagja méltatja felolvasásában; de maga a két író is megjelenik a felolvasó ülés közönsége előtt: művei alakjában: Hunyadi József, a Szigligeti színház népszerű művésze olvas föl Rákosi Viktor művei közül két humoros apróságot: Egy számár története és Ném, aki hárfázik címűket. Gárdonyi Géza gyönyörű költeményeit pedig Etsy Emilia finom, művészi előadásában fogja élvezni a közönség. A felolvasó ülés a városbáza dísztermében lesz.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.

Üvegcsiszoló és tükör áruháza.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives
figyelmébe ajánljuk műtermünkettemplom ablakok díszüvegezések
készítésére, művészi és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

Főraktár IFJ. ULMANN IZIDOR és FIAI cégénél.
Telefon 253.Kapható minden nagyobb fűszer-
üzletben és vendéglőben.

TÁVIRATOK.

Az olasz-török háború.

Konstantinápoly nov. 23.

A hadügyminiszter rendkívüli intézkedéseket tett, hogy védekezhessen Törökország, ha az olaszok a Dardanellákat megtámadják. Kallipollibon 25.000 emberből álló megerősítő csapatokat vontak össze. A Dardanellákban és El-Remidben egy-egy hadosztályt. A bolgár határról minden hadiszert az Archipelágusba szállítottak.

Konstantinápoly, nov. 23.

A Porta rendeletben utasította az összes postahivatalokat, hogy az Olaszországba szülő és onnan érkező küldeményeket, amelyeket a hadüzenet óta visszatartottak, újra elfogadjanak és továbbítsanak. Ennek az oka eddig ismeretlen. Azt a hírt, hogy ez Ausztria-Magyarország intervenciójára történt, illetékes helyen megcáfolják.

A béke és a háború.

Konstantinápoly, nov. 23.

(Saját tudósítónktól.) A török kormány meg van győződve róla, hogy a békeakció minél előbb kedvező fordulathoz jut. A török hadügyminiszter póthitelt fog kérni a hadjáratra, mert a költségek csak januárig fedezik a kiadásokat.

KÖZGAZDASÁG.

Gabonaüzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabonaüzletén tegnap változatlan volt az irányzat. Készáruhárgalom tizenötözezer mázsá-

Határidők zárllata:

Aprilisi buza (1912)	— — —	11-81
Októberi buza	— — —	11-69
Áprilisi rozs	— — —	10-31
Októberi zab	— — —	9-64
Áprilisi zab	— — —	9-78
Májusi tengeri (1912)	— — —	8-47
Októberi rozs	— — —	9-69

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Nagyváradi város rendőrkapitányi hivatala.

29193—1911. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy a Magyar Tű és Celluloid áruháza részvénytársaság által felállítani szándékolt tű és celluloid gyártelep telepengedélyezése tárgyában f. évi november hó 28-ik napjának délelőtti 10 órájára Kolozsvári u. 5—7. sz. házhoz helyszíni tárgyalást tűzött ki, amely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólamlások figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyváradi, 1911. november 21.

Gerő,

rendőrkapitány.

Dajkovits E.
 fényirodájában
 Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
 villany felvételei speciálitása
 utólérhetetlen.

Nagyvárad város katonai ügyosztálya.

25091-911. szám.

FELHÍVÁS!

A véderőről szóló 1889. VI. t.-c. 35. §-a értelmében felbivom mindazon hadköteleseket, kik az 1889. 1890. és 1891. évben Nagyváradon születtek, avagy itt illetőséggel bírnak, ugyszintén a Nagyváradon tartózkodó idegen illetőségű állításköteleseket is, hogy az 1912-ik évben tartandó sorozásokhoz való összeírás céljából a folyó évi november havában Nagyvárad város katonai ügyosztálya előtt a hivatkozott törvény idézett §-ában foglalt szigorú büntetés terbe alatt, mulhatatlanul jelentkezzenek. Egyszersmind figyelmeztetem az állítás köteleseket: 1. hogy a vdt. 31., 32., 33. és 34. §§-ában a papok, papjelöltek, papnövendékek, tanítójelöltek, tanítóképezdei növendékek, öröklött mezőgazdaságok birtokosai, a családfentartókra és az egyévi önkéntességre vonatkozó kedvezmények valamelyike iránt netáni igények érvényesítésére vonatkozó felszerelt kérvényeiket az 1912. év január vagy február havában Nagyvárad város katonai ügyosztályához, illetőleg idegenek az illetékes járási tisztviselőhöz, legkésőbb azonban a sorozás napján a sorozó bizottsághoz nyujtsák be. 2. hogy az illetőségi sorozójáráson kívül leendő állítás megengedése iránt a Vdt. Ü. 27. §-a értelmében felszerelendő kérvények november havában a jelentkezés alkalmával nyujtandók be, a mikor is az 1. pontban jelzett kedvezmények valamelyike iránti esetleges igények is érvényesíthetők és igazolhatók. Igazolatlanul később benyujtott kérvények elutasíttatnak. Végül megjegyzem, hogy a jelentkezés kötelezettségének, valamint általában a vdt. eredő kötelesek elmulasztása jelen felhívásnak, vagy a vdt. törvényben foglalt kötelezettségek nemtudása által ki nem menthető és az ilyen kifogások a büntetés kiszabásánál figyelembe vételni nem fognak.

Nagy-Várad, 1911. szept. 25.

Eleméry Ferenc,
 katonai tanácsnok.

2-3 középiskolát végzett fiu
 nyomdász tanulónak
 felvétetik

Szent László-nyomda
 R.-T.-nál.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez
 NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

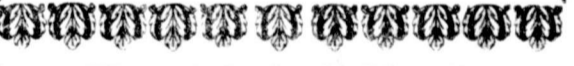

Szép, tartós és jól főző
takaréktűzhelyek
 és lakatos lömegárúk állandó raktáron.
 Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Feldstrick Kálmán
 könyvtárszervezés és dobozgyártása
 Nagyvárad, Rákóczi-ut Moskovits-ház
 A Széchenyi étteremmel szemben.

Készít mindennemű a szakmába vágó munkát a legegyszerűbb és a legdiszesebb kivitelben.
 Nagyvárad-város, Biharvármegye, Magy. kir. itélőtábla, a Nagyvárad és vidéki M. kir. Adóhivatalok, M. kir. honvédbadapródiškola és a megyei összes fősoldgábirók és körjegyzők szerződéses szállítója.

A Bihar megyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.
 Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
 Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.
 A betétkamatadót az intézet fizeti.
 Folyószámla hitelt nyujt legkedvezőbb feltételek mellett.
 Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.
 Előleget nyujt értékpapirokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.
 Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE
 Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák
 ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.
 Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Elvállaljuk villamos világi tási és erőátviteli berendezések felszerelését.
Csillárok,
ívlámpák
 állandóan nagy választékban kaphatók.
Villamos motorok
 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514. Főszerelő telefonja 55. sz.

